

Initiatiefvoorstel voor de raadsvergadering van
22 april 2015

Jaar **2015**
Afdeling **1**
Nummer **<gembInr>**
Publicatiedatum **15 april 2015**
Agendapunt **14**
Datum initiatiefvoorstel **16 december 2014**

Onderwerp

Initiatiefvoorstel ter instemming van de raadsleden mevrouw Alberts, mevrouw Kaya en mevrouw Roosma van 16 december 2014, getiteld: 'Opvang voor achtergelaten vrouwen' en kennisnemen van de bestuurlijke reactie

Met dit initiatiefvoorstel stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst van openbare
besluiten wordt
gepubliceerd

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het initiatiefvoorstel van de raadsleden mevrouw Alberts, mevrouw Kaya en mevrouw Roosma van 16 december 2014, getiteld: 'Opvang voor achtergelaten vrouwen',
Mede gezien de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel en de behandeling in de raadscommissie voor Zorg en Welzijn, Ouderen en Sport en Recreatie;

besluit:

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
- II. het college van burgemeester en wethouders te verzoeken onderstaande voorstellen uit te werken en het resultaat bij de voorjaarsnota aan de raad te presenteren:
 1. achterlating voortaan als vorm van huiselijk geweld aan te merken, waardoor vrouwen die te maken krijgen met achterlating toegang kan worden verleend tot de maatschappelijke opvang
 2. het beleid rondom het voortzetten van de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) bij melding van achterlating nog eens door te lichten;
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

Inleiding

Elk jaar worden vele in Nederland levende - allochtone - vrouwen door hun

echtgenoot achtergelaten in het land van herkomst. Meestal is voorafgaand aan dit gebeuren sprake geweest van huiselijk geweld en meestal ook worden de vrouwen gedumpt zonder identiteitsdocumenten op zak en zijn zij door de echtgenoot in Nederland al uitgeschreven uit de basisadministratie. Het probleem van de achterlating wordt in Nederland inmiddels erkend en er is hulpverlening op gang gekomen. Vrouwen in deze situatie kunnen zich tegenwoordig bij de Nederlandse ambassade melden, en daar geholpen worden om naar Nederland terug te keren. Maar daarmee zijn ze er nog niet. Omdat deze vrouwen slechts een zogeheten afhankelijke verblijfsvergunning hebben, moeten ze terug in Nederland bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) een procedure beginnen, moeten ze op zoek naar een advocaat, moeten ze de scheiding in gang zetten, een uitkering aanvragen en moeten ze op zoek naar opvang. In een keer staat hun hele wereld op zijn kop. Wat begon als een vakantie met als doel familiebezoek eindigt in een drama. Twee jaar terug is in Amsterdam op initiatief van GroenLinks¹ besloten dat de Dienst Basisadministratie vanaf die tijd geen vrouwen meer uitschrijft als de echtgenoot dat voor haar wil doen. Dat is een mooi begin maar er moet meer gebeuren, er moet een mogelijkheid komen om deze vrouwen op te vangen, een woonmogelijkheid te geven. De afgelopen twee jaar heeft de Marokkaanse Vrouwenvereniging Nederland (MVVN) namelijk geen van de vrouwen die zich bij hen meldden en die nog wel een identiteitsdocument hadden, kunnen onderbrengen in de gemeentelijke opvang. Ook niet in de opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld. Dat is vreemd, aangezien het achterlaten op zich heel vaak een context heeft van huiselijk geweld. Het lijkt verder ook een typisch Amsterdams verschijnsel. In andere steden kunnen achtergelaten vrouwen wel in de gemeentelijke opvang terecht. De SP vindt dat ook in Amsterdam achtergelaten vrouwen in de gemeentelijke opvang een veilige en rustige woonplek moeten kunnen krijgen.

Probleemstelling

Het achterlaten van vrouwen in het land van herkomst is al decennialang een probleem. Op jaarbasis betreft het honderden gevallen. Door de overheid zijn in de afgelopen jaren veel maatregelen genomen om deze vrouwen in bescherming te nemen, maar in de praktijk van alledag blijken niet al deze maatregelen te werken. Door het gebrek aan een structurele, doelgerichte aanpak vanuit de gemeente, komen deze vrouwen, onnodig, in een nog slechtere sociale en juridische positie terecht.

Een van die maatregelen is bijvoorbeeld het voorkomen van uitschrijving uit de Basis Registratie Personen (BRP) door de echtgenoot. Het officiële beleid van de gemeente Amsterdam is dat als de ene echtgenoot meldt dat de andere echtgenoot naar het buitenland zal vertrekken, terwijl de melder zelf in Nederland blijft, de GBA-ambtenaar deze aangifte niet accepteert, zolang de niet-aanwezige echtgenoot niet instemt met de aangifte. Maar aangezien het voor een achtergelaten vrouw onmogelijk is om naar de gemeente te gaan en daar aan te geven dat ze niet instemt met de uitschrijving, wordt zij alsnog, na een tijdje in onderzoek te hebben gestaan, uitgeschreven. De maatregel is kortom onvoldoende.

Er zijn meer drempels waarmee deze vrouwen in hun zoektocht naar gerechtigheid en zelfbeschikking te maken krijgen. Achterlating in het land van herkomst is niet of

¹ Initiatiefvoorstel van het raadslid mevrouw Ulichki van GroenLinks, getiteld: "Amsterdam zegt Nee, tegen achterlating", d.d. 24 augustus 2012

bijna nooit een op zichzelf staande gebeurtenis. Het vormt onderdeel van een keten van problemen, waaronder huiselijk geweld en seksueel misbruik. Vrouwen die weten terug te keren naar Nederland hebben dan ook behoefte aan interventie, aan adequate hulpverlening en opvang. Normaliter zou dit geen probleem moeten vormen, aangezien er specifiek beleid is voor vrouwen die te maken hebben met huiselijk geweld. In de praktijk is het echter zo dat als er door achtergelaten vrouwen bij terugkomst in Nederland aangifte wordt gedaan van mishandeling, ze, tegen het officiële beleid in, alsnog worden geweigerd voor opvang en hulpverlening door de Blijfgroep en de GGD. Ook nadat het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld (LEC EGG) is geraadpleegd. Hierdoor belanden deze vrouwen niet alleen op straat, maar ze worden door deze afwijzing ook nog eens juridisch op een achterstand gebracht, aangezien een verwijzing naar een opvangadres voor de IND onderdeel is van de bewijsvoering van mishandeling.

Casus

De MIVN krijgt jaarlijks veel meldingen van achterlating van voornamelijk Marokkaanse vrouwen te verwerken. Een van die vrouwen is Lamyae². Zij is afgelopen zomer in Marokko door haar partner en schoonmoeder gedwongen achtergelaten, na maanden mishandeld te zijn, en ook seksueel te zijn misbruikt. Zij heeft vervolgens contact weten te maken met de MIVN. Op advies van hen is ze naar de Nederlandse ambassade in Rabat afgereisd die haar verblijfsstatus heeft gecontroleerd. Die was in orde, bovendien beschikte Lamyae ook nog over haar paspoort en zij kon dus zonder problemen naar Nederland reizen. Op Schiphol aangekomen, het is inmiddels eind september, is Lamyae met een vrijwilliger van de MIVN langs de Marechaussee gegaan om melding te doen van achterlating. Vervolgens zijn ze naar een politiebureau in Amsterdam gegaan, om ook daar aangifte te doen van achterlating en huiselijk geweld. De politie heeft de GGD voor crisisopvang ingeschakeld. In het gesprek dat volgde werden door de medewerker GGD vragen gesteld als "Als u zo bang bent voor uw man, waarom komt u dan naar Nederland?" en "Bent u hier uit economische beweegredenen?", kortom niet echt vragen die een mens in zo'n situatie verder helpen en dat is zacht gezegd. Die eerste nacht heeft de GGD voor opvang gezorgd.

De volgende dag is Lamyae op aanraden van de GGD, met een vrijwilliger van de MIVN, naar de GGD afdeling Vangnet en Advies gegaan voor een screening crisisopvang en/of vrouwenopvang. Het gesprek was van korte duur, in de vier minuten dat het gesprek duurde werd Lamyae verteld dat ze "illegaal" was en dat de GGD daarom niets voor haar kon betekenen. Er werd niet ingegaan op haar persoonlijke situatie. Lamyae kreeg kortom geen opvang.³ De MIVN heeft toen het meldpunt huiselijk geweld (Blijfgroep) gecontacteerd, maar die gaven aan alleen actie te ondernemen na een verwijzing van GGD. Ook van hen dus geen hulp. Enige weken later, Lamyae verbleef al die tijd in het kantoor van de MIVN, kwam de GGD terug op zijn eerste besluit⁴, Lamyae zou nu toch naar de Blijfgroep mogen. Lamyae kwam bij de Blijfgroep echter niet door de screening: de dreiging zou niet recent zijn en evenmin urgent. De Blijfgroep adviseerde daarom terug te keren naar het huis waar Lamyae had gewoond met haar man en schoonmoeder. Ook die weg liep dus

² Niet haar echte naam, in verband met privacy.

³ De GGD heeft later excuses aangeboden voor de wijze waarop dit gesprek gevoerd was.

⁴ Na tussenkomst van de wethouder.

dood. Uiteindelijk is het Leger des Heils voor Lamyae ingeschakeld.⁵ Medewerkers reageerden geschrokken na het zien van haar gegevens. Haar partner is een cliënt van het Leger des Heils en staat bij hen bekend als verstandelijk beperkt en drugsverslaafd, een combinatie die hem zeer agressief maakt. Omdat Lamyae bang was haar echtgenoot bij het Leger des Heils tegen te komen heeft ze de opvang die haar daar geboden werd, geweigerd.

Lamyae is een van de ruim veertig - in Amsterdam woonachtige - vrouwen die de MVVN de afgelopen twee jaar heeft begeleid nadat ze door hun echtgenoot waren achtergelaten in het land van herkomst. Alle veertig zijn, nadat ze bij de gemeentelijke opvang geweigerd werden, door familie en kennissen opgevangen. Lamyae is de enige voor wie het tot op heden niet is gelukt, opvang te vinden.

Voorstellen

- 1 Vrouwen die slachtoffers zijn van huiselijk geweld, hebben recht op opvang. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat iedereen die recht heeft op opvang dat ook krijgt. Het is de taak van de gemeentelijke instanties bij melding van huiselijk geweld te onderzoeken wat precies de situatie is. De indieners stellen voor achterlating voortaan als vorm van huiselijk geweld aan te merken, waardoor vrouwen die te maken krijgen met achterlating toegang kan worden verleend tot de maatschappelijke opvang.
- 2 Het beleid rondom het voortzetten van de inschrijving in de BRP bij melding van achterlating is nog steeds onduidelijk. Zo bleek Lamyae uiteindelijk wel degelijk uitgeschreven te zijn, hoewel zij daarvoor geen toestemming had gegeven. De indieners stellen voor het beleid hieromtrent nog eens door te lichten.

Stukken

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

Bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel
n.v.t.

De leden van de gemeenteraad van Amsterdam

R. Alberts
M. Kaya
F. Roosma

⁵ Na tussenkomst van de wethouder.